ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนในจังหวัดพะเยา

ณรงค์ ใจเที่ยง*, ศรีสุดา เจริญดี** และสดิพร ภูถมดี***

Received: March 29, 2019
Revised: May 1, 2019
Accepted: May 24,2019

บทคัดย่อ

การศึกษาเชิงพรรณนาแบบตัดขวางนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนในจังหวัดพะเยา รวมถึงปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้ ปัจจัยทางทัศนคติ และแรงสนับสนุนทางสังคมที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือประชาชนในจังหวัดพะเยา จำนวน 400 คน

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย (ร้อยละ 64.80) มีอายุอยู่ระหว่าง15 - 25 ปี (ร้อยละ 47.00) รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท (ร้อยละ 51.00) ปัจจุบันพักอาศัยอยู่ในบ้านเช่า / หอพัก(ร้อยละ 79.20) สถานภาพในครอบครัวพบว่า บิดา-มารดาอยู่ด้วยกันเป็นครอบครัว (ร้อยละ 72.00) มีโรคประจำตัว (ร้อยละ 17.80) เคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ร้อยละ 74.00) ด้านความรู้เกี่ยวกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนในเขตจังหวัดพะเยา มีระดับความรู้อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 54.00) มีระดับทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 70.00) ในส่วนของแรงสนับสนุนทางสังคมเกี่ยวกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พบว่า มีปัจจัยทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 56.50) และ มีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับดีมาก(ร้อยละ 12.80) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ความรู้ ทัศนคติ และ แรงสนับสนุนทางสังคม ได้แก่ สื่อโฆษณา ญาติพี่น้อง เพื่อน และเมื่อทดสอบประสิทธิภาพพบว่า สมการที่สร้างขึ้นมามีประสิทธิภาพดี (p-value = 0.059)

จากผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ควรมีการสร้างเสริมองค์ความรู้ ทัศนคติเกี่ยวกับการดื่มแอลกอฮอล์ รวมทั้งทักษะในการรู้จักปฏิเสธการดื่มแอลกอฮอล์ และการมีทัศนคติต่อผลเสียในการดื่มเครื่องแอลกอฮอล์

คำสำคัญ:

พฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ / เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ / ประชาชนในจังหวัดพะเยา

** ผู้รับผิดชอบบทความ อาจารย์ณรงค์ ใจเที่ยง คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา 19 หมู่ 2 ตำบลแม่กา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา 56000 e-mail: kongkangku69@gmail.com*

** ส.ม. อาจารย์ประจำสาขาวิชาอนามัยชุมชน คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา*

*** M.Phil (Health Promotion) อาจารย์ประจำสาขาวิชาการส่งเสริมสุขภาพ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา*

**** วท.ม. (ชีวสถิติ) นักวิชาการสถิติ ศูนย์การแพทย์ปัญญานันทภิกขุ ชลประทาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*

The factors Associated with Alcohol Consumption Behavior among People in Phayao Province

Narong Chaitiang *, Srisuda Charoendee** and Sadiporn Phuthomdee***

Abstract

This study was cross-sectional descriptive study. The objectives were aimed to study alcohol consumption behavior among people in Phayao province as well as associated factors of knowledge, attitude, social support with alcohol consumption behavior. Data of this study were collected by questionnaires in 400 samples.

The results shown that most of the samples were male (64.80%), age between 15- 25 years old (47.00%), income below 5,000 baht (51.00%). currently staying in a rental house / dormitory (79.20%). father and mother were living together as a family (72.00%). Only 17.80% of samples had underlying diseases. It was found that 74.00 % of them were used to drink alcoholic beverages. The knowledge about alcohol consumption was at the moderate level (54.00%), attitude about alcohol consumption at the moderate (70.00%), and social support at the moderate level (56.50 %) Additionally, the alcohol consumption behavior was at the very good level (12.80%). The factors associated with alcohol consumption behavior were knowledge, attitude, and social support from advertisements, relatives, and friends about alcohol consumption. The equation tested by goodness-of-fit had good efficiency (p-value = 0.059).

Based on the results of the study, it is suggested that knowledge and attitude about alcohol consumption as well as rejection skills and attitude towards the negative effects of alcohol consumption should be enhanced.

Keywords:

Alcohol consumption behavior / Alcohol / People in Phayao Province

** Corresponding author: Narong Chaitiang, Lecture at Department of Community Health, School of Medicine, University of Phayao, Phayao Province 56000 e-mail: kongkangku69 @gmail.com*

** M.P.H. Lecture,Department of Community Health, School of Medicine, University of Phayao*

*** M.Phil (Health Promotion) Lecture, Department of Health Promotion, School of Medicine, University of Phayao*

**** M.Sc.(Biostatistics) Statistician, Panyananthaphikkhu Chonprathan Medical Center Srinakharinwirot University*

1. บทนำ

จากข้อมูลขององค์การอนามัยโลกที่มีการรายงานถึงสาเหตุการเสียชีวิตจากทั่วโลกพบว่า การบาดเจ็บทำให้มีผู้เสียชีวิต 4.9 ล้านรายในปี 2559 โดย 1 ใน 4 มีสาเหตุมาจากอุบัติเหตุจราจร ในกลุ่มประเทศที่มีรายได้น้อยมีอัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรสูงถึง 28.4 รายต่อประชากร 100,000 ราย (Global Health Estimates, 2016) ด้านอัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรในประเทศไทยนั้นพบว่าเป็นประเทศที่มีอัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรสูงเป็นอันดับ 2 ของโลกในปี 2561 มีอัตราการเสียชีวิตเท่ากับ 36.2 รายต่อประชากร 100,000 ราย จะเห็นได้ว่า ประชาชนไทยมีความเสี่ยงเสียชีวิตจากอุบัติจราจรในอัตราที่ค่อนข้างสูง (WHO, 2018)

สาเหตุในการบาดเจ็บจนเกิดอุบัติเหตุจราจรอันดับต้นๆ คือ การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งทำให้มีผู้เสียชีวิตจากทั่วโลกประมาณ 3.3 ล้านคนต่อปี (ร้อยละ 5.9) สำหรับประเทศไทยสาเหตุจากการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มีมากเป็นอันดับที่ 78 ของโลก (WHO, 2018) ความถี่ในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่มักดื่มแบบนาน ๆ ครั้ง ซึ่งสูงขึ้น (ร้อยละ 60.1) อีกทั้งยังพบว่าในเพศหญิงดื่มมากกว่าเพศชาย โดยเฉลี่ยการดื่มแบบเป็นประจำในภาคกลางมีสัดส่วนประชากรดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงสุด (ร้อยละ 44.3) และภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนประชากรดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่ำที่สุด (ร้อยละ 36.0) ในส่วนของภาคเหนือมีค่าเฉลี่ย การดื่มแบบเป็นประจำ (ร้อยละ 39.7) ซึ่งน้อยกว่าการดื่มแบบนานๆ ครั้ง (ร้อยละ 60.3) (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557) สำหรับจังหวัดพะเยาจากการสำรวจข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ของสำนักงานพัฒนาชุมชน ในหัวข้อคนในครัวเรือนไม่ดื่มสุรา (ยกเว้นการดื่มเป็นครั้งคราว) พบว่า อยู่ในอันดับที่ 25 ของประเทศ

แนวโน้มพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มสูงขึ้นในประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป โดยในกลุ่มประชาชนช่วงอายุ 15-24 ปี (ร้อยละ 32.3) เป็นนักดื่มหน้าใหม่หรือนักดื่มในปัจจุบัน (current drinker) หรือผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใน 12 เดือนที่ผ่านมาจำนวน 18,641,721 คน (ร้อยละ 34.0) ส่วนผู้ที่ไม่ดื่มในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาและไม่ดื่มเลยในชีวิตจำนวน 26,408,827 คน (ร้อยละ 48.2) และอีกส่วนหนึ่งคือ ประชากร 9,710,549 คน (ร้อยละ 17.7) เป็นผู้ที่เคยดื่มแต่ไม่ดื่มในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา (ร้อยละ 32.3) โดยมีการเริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เฉลี่ยที่อายุ 20.8 ปี ในประชาชนผู้ชายจะเริ่มดื่มเร็วกว่าประชาชนผู้หญิง (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557) เหตุผลในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนชายและหญิงนั้นคือ การดื่มเพื่อเข้าสังคม เพื่อการสังสรรค์ (ร้อยละ 41.9) รองลงมาคือ การเลียนแบบเพื่อน เพื่อนชวนดื่ม (ร้อยละ 27.3) และอยากรู้อยากลองดื่ม (ร้อยละ 24.4) โดยประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นิยมดื่มมากที่สุดคือ เบียร์ สุราสี/สุราแดงที่มีราคาถูก สุราขาว/สุรากลั่นชุมชน สุราสี/สุราแดงที่มีราคาแพง และไวน์คูลเลอร์/สุราผสมน้ำผลไม้/เหล้าปั่น ตามลำดับ (อุดมศักดิ์ แซ่โง้ว, พลเทพ วิจิตรคุณากร และ สาวิตรี อัษณางค์กรชัย , 2559)

พฤติกรรมการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างสม่ำเสมอในรอบปีที่แล้วพบว่าจังหวัดที่มีอัตราผู้ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สม่ำเสมอ เกินกว่าร้อยละ 40 มีจำนวน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย (ร้อยละ 45.3) จังหวัดลำพูน (ร้อยละ 44.1) จังหวัดพะเยา (ร้อยละ 44.0) จังหวัดน่าน (ร้อยละ 42.4) และจังหวัดสุรินทร์ (ร้อยละ 40.6)

จะเห็นว่า ประชาชนมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจ ต้องการความเป็นอิสระ อยากรู้อยากลอง มีความคิดเป็นของตนเองมากขึ้น ต้องการการเป็นที่ยอมรับในสังคม ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่าง ๆ ตามมาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว จากฤทธิ์ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ทำให้เกิดอาการมึนเมา ทำให้ความสามารถในการควบคุมตนเองลดลง เกิดอาการง่วงซึม เมาค้าง ขาดสติจนเกิดการทะเลาะวิวาท พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เช่น การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ได้ตั้งใจหรือไม่ได้ป้องกัน จนเกิดการตั้งครรภ์ในที่สุด (ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, 2558) เป็นต้น การเกิดอุบัติเหตุหรือการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์สะสมมาเป็นระยะเวลานานจะส่งผลเสียต่อสุขภาพทั้งตับ ระบบประสาท การเกิดโรคต่าง ๆ ปัญหาทางด้านการเรียน จนนำไปสู่การเกิดปัญหาทางสังคม

จากการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับกับการดื่มเครื่องของดื่มแอลกอฮอล์พบว่า ทัศนคติแรงสนับสนุนทาง

สังคม (ศิริลักษณ์ นิยกิจ, 2559) และความรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ศุภัชคกร มูลศรี, 2558) มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การดื่มเครื่องแอลกอฮอล์มีผลกระทบต่อร่างกายผู้ดื่มเอง และยังเกิดปัญหาต่อสังคมรอบข้าง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มนอกจากปัจจัยส่วนบุคคลแล้วยังมีแรงสนับสนุนทางสังคมมีอิทธิพลต่อการดื่มเครื่องแอลกอฮอล์ของประชาชน ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนในจังหวัดพะเยา เพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนการแก้ไขปัญหาต่อไป

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนในจังหวัดพะเยา

2.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้ ปัจจัยทางทัศนคติ ปัจจัยทางสังคม กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนในจังหวัดพะเยา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนาภาคแบบภาคตัดขวาง (cross-sectional descriptive study)

3.2 ขอบเขตการวิจัย การศึกษาในครั้งนี้เลือกใช้วิธีการสำรวจด้วยแบบสอบถามที่สร้างขึ้น โดยเก็บแบบสอบถามกับตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในจังหวัดพะเยา จำนวน 400 คน ระยะเวลาในการศึกษาตั้งแต่เดือนสิงหาคม ถึง เดือนธันวาคม 2561

3.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่จังหวัดพะเยาจำนวน 382,572 คน (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพะเยา,2561)

ขนาดตัวอย่างที่ใช้ศึกษาคำนวณได้จากสูตร (Lwanga, S.K., Lemeshow, S., 1991) ดังนี้

$$n \geq \frac{\left(Z_{1-\alpha/2}\right)^2 p(1-p)}{d^2} \quad \text{.....[1]}$$

โดยที่ n คือ จำนวนตัวอย่าง

คือ $Z_{1-\alpha/2}$ ค่าสถิติของการแจกแจงแบบปกติมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 1.96 โดยที่กำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นที่ 95 % และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5

p คือ ค่าคาดหวังสัดส่วนการดื่มเครื่องแอลกอล์ มีค่าเท่ากับ 0.353 (ศูนย์วิจัยเพื่อการพัฒนาสังคมและธุรกิจ, 2560)

d คือ ค่าความคาดเคลื่อนของค่าสัดส่วนกำหนดให้เท่ากับ 5%

เมื่อคำนวณขนาดตัวอย่างตามสูตร [1] แล้วได้จำนวนตัวอย่างเท่ากับ 351 คน และเพื่อป้องกันความผิดพลาดในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจึงเพิ่มขนาดตัวอย่าง 15 % (Cochran, 1974) เพราะฉะนั้นจำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ 400 คน โดยมีการสุ่มเลือกตัวอย่างแบบกลุ่ม (cluster sampling) เลือกสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของเพศและกลุ่มอายุของประชาชนในจังหวัด

เกณฑ์การคัดเข้า (inclusion criteria) คือ เป็นบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป สามารถเข้าใจการสื่อสารภาษาไทย อาศัยอยู่ในจังหวัดพะเยา สมัครใจและยินที่จะให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

3.4 เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ แบบสอบถามพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนในจังหวัดพะเยา รวมถึงปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านความรู้ ปัจจัยทางทัศนคติและแรงสนับสนุนทางสังคมที่มีความสัมพันธ์ต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนในจังหวัดพะเยา ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ซึ่งมีโครงสร้างของแบบสอบถามแบ่งเป็น 5 ส่วน ได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป จำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน 15 ข้อ

ส่วนที่ 3 ปัจจัยทางทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน 15 ข้อ

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามแรงสนับสนุนทางสังคม ได้แก่ สื่อโฆษณา การจัดโปรโมชั่นของสถานบันเทิง เป็นต้น จำนวน 15 ข้อ

ส่วนที่ 5 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน 15 ข้อ

แบบสอบถามได้ดัดแปลงมาจากแบบ สอบถามความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกรวรรณ บุษบง (2557)

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยโดยผู้วิจัยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจประเมินค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา (IOC: Index of item Objective Congruence) และตรวจ สอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยมีค่า Cronbach's alpha coefficient = 0.812

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม มีขั้นตอนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.5.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอเอกสารรับรองโครงการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมเกี่ยวกับวิจัยในมนุษย์

3.5.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม

3.5.3 นำข้อมูลที่ได้ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของแบบสอบถาม จากนั้นวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

3.6.1 สถิติพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการอธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไป ระดับความรู้ ระดับทัศนคติ ระดับแรงสนับสนุนทางสังคม และระดับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตรวจสอบชื่อตัวแปร รวมทั้งพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่าง

3.6.2 สถิติเชิงอนุมาน (inferential statistics) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ Ordinal Logistic Regression

3.7 จริยธรรมการวิจัย

การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่างดำเนินการโดยก่อนการดำเนินการวิจัย คณะผู้วิจัยดำเนินการขอเอกสารรับรองโครงการวิจัยในมนุษย์ จากคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยในมนุษย์มหาวิทยาลัยพะเยา โดยคณะกรรมการดำเนินการให้การรับรองโครงการวิจัย เลขที่ 02/085/2561

4. ผลการวิจัย

การวิจัยนี้ได้ศึกษาหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนในเขตจังหวัดพะเยา ซึ่งคณะผู้วิจัยแบ่งผลการศึกษาออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตัวอย่างเป็นเพศชาย (ร้อยละ 64.80) ซึ่งมี อายุอยู่ระหว่าง 15 – 25 ปี (ร้อยละ 47.00) รองลงมาคือ 26 – 35 ปี และ 36 – 45 ปี (ร้อยละ 33.00 และ11.50 ตามลำดับ) โดยที่ตัวอย่างมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท (ร้อยละ 51.00) และ ปัจจุบันพักอาศัยอยู่ในบ้านเช่า/หอพัก (ร้อยละ 79.20) ในส่วนสถานภาพในครอบครัวพบว่า บิดา-มารดาอยู่ด้วยกันเป็นครอบครัว (ร้อยละ 72.00) มีโรคประจำตัว (ร้อยละ 17.80) เคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ร้อยละ 74.00) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 1

4.2 ความรู้ ทัศนคติ และแรงสนับสนุนทางสังคมเกี่ยวกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ในด้านความรู้เกี่ยวกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนในเขตจังหวัดพะเยา พบว่ามีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง (11- 13 คะแนน) (ร้อยละ 54.00) และ มีระดับทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 70.00) ในส่วนแรงสนับสนุนทางสังคม ได้แก่ จากสื่อโฆษณา ญาติพี่น้อง เพื่อน เป็นต้น เกี่ยวกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 56.50) ดังแสดงในตารางที่ 2

4.3 พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จากการศึกษาพบว่า ตัวอย่างมีพฤติกรรมในระดับถูกต้อง (ร้อยละ 58.70) และ มีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ 12.80) ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.1 เพศ		
1) เพศหญิง	141	35.20
2) เพศชาย	259	64.80
1.2 อายุ		
1) 15 – 25 ปี	188	47.00
2) 26 – 35 ปี	132	33.00
3) 36 – 45 ปี	46	11.50
4) 46 – 55 ปี	26	6.50
5) มากกว่า 55 ปี	8	2.00
1.3 รายได้ต่อเดือน		
1) ต่ำกว่า 5,000 บาท	204	51.00
2) 5,000 - 10,000 บาท	112	28.00
3) 10,001 - 15,000 บาท	41	10.30
4) 15,001 - 20,000 บาท	18	4.50
5) 20,001 - 25,000 บาท	12	3.00
6) มากกว่า 25,000 บาท	13	3.20
1.4 ที่พักอาศัยปัจจุบัน		
1) บ้าน	83	20.80
2) บ้านเช่า/หอพัก	317	79.20
1.5 สถานภาพครอบครัว		
1) บิดา – มารดา อยู่ด้วยกันเป็นครอบครัว	288	72.00
2) บิดา – มารดา หย่าร้าง	78	19.50
3) บิดา/มารดาถึงแก่กรรม	34	8.50
1.6 โรคประจำตัว		
1) ไม่มี	329	82.20
2) มี	71	17.80
1.7 การเคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์		
1) ไม่เคย	104	26.00
2) เคย	296	74.00

ตารางที่ 2 ความรู้ ทัศนคติ และปัจจัยทางสังคมเกี่ยวกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

		จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ระดับความรู้			
1.1 น้อย	(8 – 10 คะแนน)	87	21.80
1.2 ปานกลาง	(11 – 13 คะแนน)	216	54.00
1.3 มาก	(14 – 15 คะแนน)	97	24.20
2. ระดับทัศนคติ			
2.1 น้อย	(24 – 46 คะแนน)	68	17.00
2.2 ปานกลาง	(47 – 63 คะแนน)	280	70.00
2.3 มาก	(64 – 75 คะแนน)	52	13.00
3. ระดับแรงสนับสนุนทางสังคม			
3.1 น้อย	(15 – 20 คะแนน)	101	25.30
3.2 ปานกลาง	(21 – 52 คะแนน)	226	56.50
3.3 มาก	(53 – 75 คะแนน)	73	18.20

ตารางที่ 3 พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ระดับพฤติกรรม		จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ไม่ดี	(15 – 19 คะแนน)	114	28.50
2. ถูกต้อง	(20 - 51 คะแนน)	235	58.70
3. ดีมาก	(52 - 75 คะแนน)	51	12.80

4.4 วิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนในจังหวัดพะเยา โดยใช้สถิติ Ordinal Logistic Regression เมื่อทดสอบ Test of Parallel Lines พบว่าระดับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็น Parallel Lines (p-value = 0.067) และเมื่อทดสอบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมพบว่า ความรู้ ทัศนคติ และ ปัจจัยทางสังคมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับน้อยที่ระดับนัยสำคัญ ดังแสดงในตารางที่ 4 และเมื่อทดสอบประสิทธิภาพของสมการด้วย Goodness-of-Fit พบว่า สมการที่สร้างขึ้นมามีประสิทธิภาพดี (p-value = 0.059)

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

	Coefficient	S.D.	Wald	p-value	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
ระดับพฤติกรรม	1) น้อย	-4.914	1.185	17.209	0.000	-7.236	-2.592
	2) ปานกลาง	1.320	1.116	1.401	0.237	-0.866	3.507
	3) มาก	ref.					
เพศ	1) ชาย	0.292	0.323	0.822	0.365	-0.340	0.925
	2) หญิง	ref.					
รายได้ต่อเดือน	1) ต่ำกว่า 5,000 บาท	ref.					
	2) 5,000 - 10,000 บาท	1.479	0.801	3.405	0.065	-0.092	3.049
	3) 10,001 - 15,000 บาท	0.527	1.019	0.268	0.605	-1.470	2.525
	4) 15,001 - 20,000 บาท	-0.310	0.716	0.188	0.665	-1.715	1.094
	5) 20,001 - 25,000 บาท	-0.377	0.516	0.535	0.465	-1.388	0.633
	6) มากกว่า 25,000 บาท	-.0416	0.356	1.367	0.242	-1.114	0.282
ที่พักปัจจุบัน	1) บ้าน	0.715	0.386	3.428	0.064	-0.042	1.471
	2) บ้านเช่า/หอพัก	ref.					
สถานภาพครอบครัว	1) อยู่ด้วยกัน	0.501	0.498	1.012	0.315	-0.476	1.478
	2) หย่าร้าง	1.016	0.582	3.043	0.081	-0.125	2.157
	3) เสียชีวิต	ref.					
โรคประจำตัว	1) ไม่มี	0.235	0.400	0.345	0.557	-0.549	1.018
	2) มี	ref.					

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ต่อ)

	Coefficient	S.D.	Wald	p-value	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
การดื่ม	1) ดื่ม	1.259	0.431	8.540	0.003	0.415	2.103
	2) ไม่ดื่ม	ref.				
ระดับความรู้	1) น้อย	0.604	0.433	1.946	0.163	-0.245	1.453
	2) ปานกลาง	1.001	0.365	7.516	0.006	0.285	1.717
	3) มาก	ref.				
ระดับทัศนคติ	1) น้อย	2.306	0.626	13.550	0.000	1.078	3.533
	2) ปานกลาง	1.255	0.529	5.620	0.018	0.217	2.292
	3) มาก	ref.				
แรงสนับสนุนทางสังคม	1) น้อย	-7.700	0.657	137.40	0.0001	-8.987	-6.412
	2) ปานกลาง	-3.755	0.465	65.097	0.0001	-4.668	-2.843
	3) มาก	ref.				

5. สรุปและอภิปรายผล

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนในจังหวัดพะเยาพบว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการดื่มเครื่องแอลกอฮอล์ โดยที่เป็นผู้ที่มีอายุอยู่ระหว่าง15 – 25 ปี ซึ่งเป็นวัยทำงานและวัยเรียนที่ทำงานในช่วงกลางวันและ ส่วนใหญ่พักอาศัยในหอพัก/บ้านเช่าที่สอดคล้องกับการศึกษาของ อมรรัตน์ อัครเศรษฐสกุล (2556) ที่พบว่า อายุที่เริ่มดื่มเครื่องแอลกอฮอล์คือ 10 – 19 ปี และการศึกษาของ กรวรรณ บุษบง (2557) พบว่า เมื่อมาอยู่พักอาศัยอยู่ที่หอพักและส่งผลให้เกิดการรวมกลุ่ม อิทธิพลของเพื่อนจึงเข้ามามีช่วยทำให้โอกาสในการดื่มเครื่องแอลกอฮอล์เพิ่มมากขึ้น ประกอบกับการศึกษาของ ศิรินทิพย์ มีสุขอำไพรัศมี (2545) ที่แสดงให้เห็นว่า สังคมในปัจจุบันมีการดื่มสุราเพื่อเข้าสังคมมากขึ้นและยังถือว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเรื่องปกติในสังคม

ตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ ทัศนคติ ปัจจัยทางสังคมและพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันกับกรวรรณ บุษบง (2557) ซึ่งศึกษาพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิตสาขาสุขศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน โดยจากการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างบางส่วนมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ไม่ถูกต้อง

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนในจังหวัดพะเยาพบว่า ความรู้ ทัศนคติ และ ปัจจัยทางสังคมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อัมมันดา ไชยกาญจน์ และ อมรา ไชยกาญจน์ (2560) ที่ศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาแล้วนั้น

ซึ่งทัศนคติที่ไม่ดีในการเครื่องแอลกอฮอล์มีโอกาสทำให้นักศึกษาดื่มเครื่องแอลกอฮอล์ ถึงประมาณ 6 เท่า เมื่อเทียบกับคนที่มีทัศนคติที่ดี

6. ข้อเสนอแนะในการนำวิจัยไปใช้

แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมการดื่มเครื่องแอลกอฮอล์ในงานวิจัย คือ

6.1 การสร้างเสริมองค์ความรู้เกี่ยวกับการดื่มแอลกอฮอล์ในผู้ดื่มและสังคมรอบข้าง

6.2 สนับสนุนให้เกิดการปรับเปลี่ยนทัศนคติในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมทั้งทักษะในการรู้จักปฏิเสธการดื่มแอกอฮอล์ และการมีทัศนคติต่อผลเสียในการดื่มเครื่องแอลกอฮอล์

7. ข้อจำกัดในการวิจัย

เครื่องมือดัดแปลงมาจากแบบสอบถามความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิตสาขาสุขศึกษา ซึ่งลักษณะกลุ่มเป้าหมายต่างจากกลุ่มเป้าหมายในการศึกษานี้ที่เป็นประชาชนทั่วไป

8. เอกสารอ้างอิง

กรวรรณ บุษบง. (2557). *พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิต สาขาสุขศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน.* ปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์.

กนกวรรณ จังอินทร์ และสมเดช พินิจสุนทร. (2560). *พฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์และผลกระทบต่อครอบครัวของผู้ดื่มแอลกอฮอล์ที่เข้ารับบาบัดในโรงพยาบาลธัญญารักษ์อุดรธานี.* การประชุมวิชาการระดับชาติ นเรศวรวิจัย ครั้ง ที่ 13: วิจัยและนวัตกรรมขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม. มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก, 13, 702-710.

นิศาชล รัตนมณี, ประสพชัย พสุนนท์ และ, ธีระวัฒน์ จันทึก. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของข้าราชการกองทัพเรือ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี. 12 (28), 197-211.

ศรินทิพย์ มีสุขอำไพรัศมี. (2545). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มสุราแชผลไม้ของสตรีวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). *การสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2557.* การสำรวจอนามัยและสวัสดิการ สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. สืบค้นเมื่อ 27 สิงหาคม 2561. http://service.nso.go.th/nso/web/survey/ surveylist.html.

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพะเยา. (2561). *จัดกลุ่มประชากร ปี 2561 จังหวัดพะเยา* สืบค้นเมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2561 จากhttp://203.209.96.245/sapa/frontend/web/index.php?r=pophdc%2Fpophdc&fbclid=IwAR0FsEASLqxNSdhg8M3ggd7hgwIkd_11xEvS2t1uPn_cDExfnadknO4ijQ

ศูนย์วิจัยเพื่อการพัฒนาสังคมและธุรกิจ. (2560). *รายงานฉบับสมบูรณ์ การสำรวจการรับรู้ ความคิดเห็นต่อฉลากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์: กรณีศึกษาตัวอย่างประชาชนใน 16 จังหวัดทุกภูมิภาคทั่วประเทศ.* ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

อมรรัตน์ อัครเศรษฐสกุล. (2556). พฤติกรรมและผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชน ตำบลหนองไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. *วารสารสมาคมพยาบาลฯ สาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 31 (1), 101 – 109.*

อัมมันดา ไชยกาญจน์ และ อมรา ไชยกาญจน์. (2560). พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษามหาวิทยาลัย ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์). 7 (1), 103-113.*

อุไรรัตน์ แย้มชุติ. (2556). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี. 7 (14), 73 -81.*

อุดมศักดิ์ แซ่โง้ว, พลเทพ วิจิตรคุณากร และสาวิตรี อัษณางค์กรชัย. (2559). *ข้อเท็จจริงและตัวเลข: เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย.* สงขลา: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.

Cochran, W., Sampling Techniques. 2ed. 1974, *New Delhi: Wiley Eastern.*

Global Health Estimates. (2016). Deaths by Cause, Age, Sex, by Country and by Region, 2000 -2016. *Geneva: World Health Organization.*

Lwanga, S.K., Lemeshow, S. (1991). Sample size determination in health studies: a practice manual. *Geneva: World Health Organization.*

WHO. (2018). Global status report on alcohol and health 2014. *Retrieved in August 27, 2018.* from http://www.who.int/en/news-room/fact-sheets/detail/alcohol.